YMPÄRISTÖMINISTERIÖ
Markus Tarasti
Ympäristöneuvos

LiV 19.4.2018
HE 147/2017 vp
HE 11/2018 vp

Hallituksen esitys yksityistielaiksi

Ympäristöministeriö on antanut lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi yksityistielaiksi 16.3.2017. Lausunnossaan ympäristöministeriö kiinnitti huomiota erityisesti seuraaviin asioihin:

Yksityistien käytön luvanvaraisuus ja maksullisuus

Ympäristöministeriö totesi hallituksen esityksestä liikenne- ja viestintäministeriölle antamassaan lausunnossa katsovan asiaa erityisesti jokamiehenoikeuksien toteutumisen näkökulmasta. Vaikka hallituksen esityksessä todettiinkin, että jokamiehenoikeuksien nojalla tapahtuva toiminta ei olisi luvanvaraista, jättivät esityksen perustelut lausuttavana olevassa muodossaan ympäristöministeriön näkemyksen mukaan epäselvyyttä sen suhteen, miten tiekunnissa tulkittaisiin jokamiehenoikeuksien käyttöön liittyvä motorisoitu tienkäyttö (esimerkiksi marjastamisen yhteydessä) sekä siitä aiheutuvat mahdolliset tienpidon lisäkustannukset ja tienkäytön maksullisuus.

Ympäristöministeriö totesi myös lausunnossaan, ettei hallituksen esitys sisältänyt tältä osin myöskään vaikutusarvioita siitä, miten esitys toteutuessaan vaikuttaisi yksityisteiden käyttöön muiden kuin tieosakkaiden osalta ja sitä kautta jokamiehenoikeuksien nojalla tapahtuvaan toimintaan. Arviota siitä, minkä suuruisia muiden kuin tieosakkaiden tien käytöstä aiheutuvat kustannukset tienpidolle olisivat, ja minkä suuruisia olisivat näiden lisäkustannusten kattamiseksi tarkoitettujen maksujen perimisestä aiheutuvat kulut, ei esitykseen sisältynyt.

Lisäksi ympäristöministeriö katsoi, että muilta kuin tieosakkailta perittävien käyttömaksujen menettelysäännökset liittyen maksujen ilmoittamiseen ja perimiseen olivat puutteelliset tai vähintään epäselvät. Tiellä liikkujan, kun tulisi lähtökohtaisesti voida etukäteen tietää käyttämänsä tien maksullisuudesta tai missä menee satunnaisen maksuttoman ja tienpidon kustannuksia lisäävän tien säännöllisen käytön raja, jolloin käytöstä voitaisiin periä maksua. Lisäksi tienkäyttäjällä tulisi olla tieto mahdollisen maksun suuruudesta ja maksun suoritustavasta.

Ympäristöministeriön lausunnossa tuotiin myös esiin, että tietyissä tilanteissa luonnollisesti myös tiekunnan ulkopuolisten yksityistien käyttäjien tulee osallistua tienpidon kustannusten kattamiseen. Tällaisissa tilanteissa yksityistien käytön tulee kuitenkin olla sellaista, että siitä aiheutuu tienpidolle merkittäviä ja luotettavasti todennettavia lisäkustannuksia. Jokamiehenoikeuksien nojalla tapahtuvaan toimintaan liittyvää satunnaista yksityisen tien motorisoitua käyttöä ei tulisi jatkossakaan tulkita luvanvaraiseksi ja maksulliseksi. Jos laajamittaisesta yleiseen luonnon virkistyskäyttöön ja jokamiehen oikeuksien käyttöön liittyvästä motorisoidusta liikennöinnistä aiheutuu tietyn yksityistien pidolle merkittäviä lisäkustannuksia, tulee siihen edelleenkin olla mahdollista kohdistaa viranomaisten avustuksia.

Ympäristöministeriö toteaa, että sen lausunnossaan esittämiin puutteisiin on kiinnitetty huomiota hallituksen esityksen jatkovalmistelussa. Erityisesti lain perusteluja on täsmennetty edellä esitettyjen asioiden osalta, eikä ympäristöministeriöllä ole esitykseen tältä osin huomautettavaa.

Jokamiehenoikeudet ja liikennevaliokunnan mietintö 24/2002 vp hallituksen esityksestä laiksi yksityisistä teistä annetun lain muuttamisesta (HE 163/2002 vp)

Liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt ympäristöministeriöltä kirjallista lausuntoa hallituksen esityksestä yksityistielaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 147/2017) sekä hallituksen esityksestä eduskunnalle yksityistielaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 147/2017 vp) täydentämisestä (HE 11/2018) ja kommentoimaan lausunnossaan asiaa erityisesti jokamiehenoikeuden osalta. Lisäksi liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt ympäristöministeriöltä selvitystä siitä, onko tilanne muuttunut LiVM 24/2002 vp:n jälkeen, ja jos, niin miten.

Jokamiehenoikeuden kannalta ympäristöministeriöllä ei ole käsillä oleviin hallituksen esityksiin edellä toteamaansa lisättävää. LivM 24/2002 vp:ssä viitataan vesilain 1 luvun 24—31 §:iin, joissa on säännöksiä vesistön yleiskäytöstä. Tuolloin voimassa ollut vesilaki (264/1961) on sittemmin kumottu ja korvattu vesilailla (587/2011). Voimassa oleva vesilaki sisältää kuitenkin vastaavan kaltaiset säännökset vesistön yleiskäytöstä ja ympäristöministeriö katsookin, että tilanne ei sisällöllisesti ole muuttunut LivM 24/2002 vp:n jälkeen.